

КУРІННИЙ Петро Петрович (01, за ін. даними — 04(16). 05. 1894, м. Умань Київ. губ., нині Черкас. обл. — 25. 11. 1972, м. Мюнхен, земля Баварія, Німеччина) — історик, археолог, етнограф, музеєзнавець, організатор пам'яткоохоронної справи. Син [П. Курінного](#). Дійсний член НТШ (1947), Міжнар. вільної АН у Парижі (1951). Під час навч. в Уман. гімназії 1911–13 здійснював самост. археол. дослідж. на Уманщині, Звенигородщині, Липовеччині, заснував Уман. філію Київ. товариства охорони пам'яток старовини та мистецтва. Закін. Університет св. Володимира у Києві (1917), де від 1915 був секр. істор.-етногр. гуртка. Пройшов стажування з археології у [Б. Фармаковського](#), [М. Біляшівського](#), [В. Хвойки](#). 1917 обраний вченим секр. Центр. комітету охорони пам'яток старовини і мистецтва в Україні. Від 1918 працював в Укр. гімназії ім. Б. Грінченка в Умані: 1921–24 — директор; водночас засн. і дир. (від 1921) Соц.-істор. музею Уманщини; від 1924 — директор Музею культів і побуту, 1926–32 — директор Всеукр. музей. м-ка, організов. на тер. Києво-Печер. лаври; за сумісництвом від 1924 — дійс. чл., від 1929 — учений секр. Всеукр. археол. комітету; від 1926 — секр. Трипіл. комісії; 1928–30 — науковий співробітник каф. мистецтвознавства при ВУАН; 1927 — гол. ред. зб. «Український музей» (усі — Київ). 1933 заарешт., за звинуваченням у антирад. діяльності на 5 р. позбавлений права працювати за фахом. 1938–41 — старший науковий співробітник Інституту археології АН УРСР і консультант Центр. істор. музею УРСР (обидва — Київ). Під час нацист. окупації 1941 — інспектор охорони

пам'яток міської управи Харкова, від 1942 — заступник директора Краєвого музею первіс. та стародав. історії в Києві. 1943 супроводжував потяг із фондами укр. музеїв, які вивозила окупац. влада до Кракова, згодом — до м. Гохштадт (Німеччина). Відтоді проживав у Німеччині. Став співорганізатором УВАН (1945). Від 1946 — науковий співробітник Інституту мартирології в Мюнхені; від 1947 — проф. церк. археології Богослов. академії УАПЦ; від кін. 1940-х рр. — проф. УВУ. Після переїзду центр. органів УВАН до США — президент УВАН у Європі. 1954–61 очолював укр. ред. Інституту з вивчення СРСР, що видавав «Українські збірники». Досліджував пам'ятки трипіл. і білогрудів. культур, давньорус. пам'ятки Києва. Значну увагу приділяв визначенню топогр. меж та зв'язкам трипіл. протоцивілізації з ін. культурами. Висунув й обґрунтував гіпотезу про спорудження Київ. Свято-Михайлів. Золотоверхого собору не 1108, а за великого князя київ. Ізяслава Ярославича — 1054–78 первісно як церкви св. Димитрія Солунського, визначив укр. авторство наявних у соборі мозаїк та фресок.

Основні праці

Уманське історичне товариство. Умань, 1918; Показчик історичного музею Уманщини в році 1918-му. Умань, 1919; Лаврські інтролігатори XVII-XVIII століття. К., 1926; Монументальні пам'ятки Трипільської культури. К., 1927; Білогрудівські кам'яні стели. К., 1932; Історичні пляни Києва. Авґсбург, 1947 (співавт.); Нариси з історії української археології. Авґсбург, 1947; Пречиста Діва в українському образотворчому мистецтві // Вінок Марії. Мюнхен, 1947; Большевицька агресія проти України, 1917–1921 // Укр. зб. 1954. Кн. 1; Історія археологічного знання про Україну. Мюнхен, 1970; П., 1994; Умань, 2013; Передісторія та рання історія України на підставі археологічних джерел. Мюнхен, 1970.

Рекомендована література

1. Полонська-Василенко Н. Петро Петрович Курінний // Наук. зап. УВУ. Мюнхен, 1965–66. Ч. 8;
2. Плющ В. Професор Петро Курінний // Шлях перемоги. 1974, 23 черв.;
3. Костиця М. Ю. Петро Курінний // Постаті землі Бердичівської: Істор.-краєзн. нариси: У 2 т. Т. 1. Ж., 2005.

[С. І. Кот](#)

Бібліографічний опис:

Курінний Петро Петрович / С. І. Кот // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51951>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).